

KRISTDEMOKRATISKA REFORMER FÖR ETT EFFEKTIVT OCH GENERÖST BISTÅND

Antagen maj 2022

Innehåll

Ett generöst och effektivt bistånd – en bra idé	3
En modern och effektiv biståndspolitik	5
Tydliga mål för biståndet	5
Ett transparent och effektivt bistånd	7
Multilaterala samarbeten	7
Förutsebar finansiering av biståndet	9
Ökad styrning av biståndet	10
Metoder för utbetalning och uppföljning	11
Motverka korruption inom biståndet	12
En ny resultatagenda	12
Stärkt riksrevision och skattesystem	13
Direktkanalisering av bistånd	14
Ett innovativt bistånd	15
Stärkt innovation och alternativ finansiering	15
Långsiktig finansiering av Swedfund	15
Kristdemokraternas tematiska prioriteringar	17
Bekämpa fattigdom och stärk barns möjligheter	17
Stöd demokrati och mänskliga rättigheter	21
Ett klimatbistånd som gör skillnad	24
Flickors och kvinnors rätt till utbildning och självständiga livsval	27
Referenslista	29

Ett effektivt och generöst bistånd – en bra idé

Sverige är sedan decennier känt och respekterat för sitt engagemang till stöd för människor i nöd och konflikt i olika delar av världen. För Kristdemokraterna är det centralt att Sverige fortsatt står upp för och försvarar universella värden såsom mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för att stärka fred, frihet och utveckling, förståelse och försoning. Den solidaritet som är grundläggande i den kristdemokratiska ideologin handlar om att alla människor, var de än bor, har samma värde och att vi alla har ett ansvar för varandra. Den solidariteten stannar inte vid Sveriges gräns.

Kristdemokraterna vill därför ha en ambitiös utvecklingspolitik med det slutliga målet att det internationella biståndet en dag inte längre ska behövas. Vi är, och har länge varit, pådrivande för åtagandet om att 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst ska avsättas till internationellt bistånd i statens budget. I partiets principprogram slår vi fast att Sverige dels bör ge minst en procent av BNI i internationellt bistånd och dels att staten på olika sätt bör främja människors frivilliga engagemang och gåvogivande till biståndsändamål.¹

Enprocentsåtagandet är fortsatt en väl avvägd styrande princip för storleken på biståndet. I en värld med nästintill oändliga behov – för att nå de globala målen behövs exempelvis 2500 miljarder dollar årligen fram till 2030² – är det rimligt att bistånds nivån sätts utifrån ett principbeslut och inte behovsprövas löpande. Då de slutliga mottagarna av biståndet saknar röst i samhällsdebatten, behöver också bistånds nivån värnas på detta sätt.

Principen att vi delar med oss mer när vårt välstånd ökar är också det rätt och rimligt. Att vi förbundet oss till detta mål så tidigt som på 60-talet, och har uppnått det ända sen 90-talet, har bidragit till att positionera Sverige som en betydande givare med stort internationellt inflytande i förhållande till vår storlek som nation. Denna position ska vi fortsätta värna och ta vara på. Svenskarnas stöd för biståndet är också fortsatt stort, 77 procent anser att det är viktigt att Sverige bidrar till utveckling i fattiga länder.³

I en tid av många stora humanitära kriser och katastrofer behövs biståndet mer än någonsin. Dessa kriser påverkar också varandra. Kriget i Ukraina leder till kraftigt höjda matpriser i många fattiga länder och FN:s livsmedelsprogram varnar för att 2022 kan bli katastrofhungrens år. I februari tvingades organisationen till exempel dra in matbiståndet till åtta miljoner människor i Jemen på grund av brist på pengar.

När många akuta kriser härjar finns också risk att det långsiktiga utvecklingsbiståndet kommer i skymundan och prioriteras ned. Men det är detta långsiktiga och uthålliga utvecklingsarbete som ger effekt, och inte bara lindrar för stunden. Då den enskilda människans situation måste vara i fokus för detta arbete, kan måttet på utveckling inte enbart vara förändringar på makroplanet. Bistånd i sig kan inte åstadkomma ekonomisk tillväxt, utan måste vara en komponent i en sammanhållen utrikespolitik till stöd för mänskliga rättigheter och fattiga länders utveckling.

I forskningslitteraturen är det svårt att slå fast ett entydigt svar på frågan om utvecklingsbiståndets effekter på både makro- och regional nivå. Men på mikronivå, för specifika projekt, är det lättare att visa på potentialen och effekten i biståndet – enskilda projekt med tydligt positiv inverkan på livsinkomst, hälsa och skolgång. Det är också arbetet med att mäta denna effekt som belönades med Nobelpriset i ekonomi 2019.⁴

¹ Kristdemokraterna. (2015). *Principprogram*.

² CONCORD Sweden. (2020). *Barometer 2020 – Civilsamhällets granskning av Sveriges politik för globala utveckling*.

³ Sida. (2022). *Opinion om biståndet*.

⁴ Olofsgård, A. (2021). Utvecklingsbistånd – vad säger forskningen om dess potential? *Ekonomisk debatt nr 4 2021*.

Utvecklingsbiståndet är alltså viktigt – för att se till att nya årskullar barn fortsätter att vaccineras, att familjer förses med myggnät och att flickor och pojkar får gå i skolan. Även i humanitära kriser behövs utvecklingsbiståndet – flyktingbarn som växer upp i tältläger behöver också de erbjudas skolgång och vaccinationsprogram, och vuxna behöver få redskap att komma ur fattigdom och nå självförsörjning. Där människor lever i fattigdom, där mänskliga fri- och rättigheter kränks, där klimatförändringarna i grunden förändrar människors livsvillkor, där ökar också risken för spänningar och flyktingströmmar vilket i sin tur påverkar världen i övrigt. Fokus i denna rapport ligger därför till stor del på utvecklingsbiståndet.

Sveriges bistånd är också viktigt utifrån strategiska perspektiv. Tack vare vårt långvariga engagemang i internationellt utvecklingssamarbete, och en budget som backat upp ambitionsnivån över tid, har Sverige åtnjutit ett inflytande i flera multilaterala organ som varit oproportionerligt stort i förhållande till vårt lands storlek. Det höga internationella anseendet gynnar Sverige och svensk diplomati även på andra områden än biståndet och möjliggör en internationell politik som håller ihop och som bidrar till stabil och hållbar utveckling i världen.

Därmed måste politiken för det internationella biståndet hänga samman med en politik för fri och öppen internationell handel med fri företagsamhet, en strategisk försvarspolitik för fred och stabilitet, en aktiv och värderingsdriven utrikespolitik och en human och ansvarsfull migrationspolitik. Detta är viktigt inte minst för att balansera den icke-demokratiska agenda som Kina och Ryssland bedriver i flera utvecklingsländer.

Det stora inflytande Sverige har kan och bör stärkas och fokuseras ytterligare genom strategiskt och målmedvetet arbete. För att biståndet ska få effekt behöver det inte bara vara generöst, utan också träffsäkert och långsiktigt hållbart. Eftersom målet med utvecklingsbiståndet är att det på sikt inte längre ska behövas, är det viktigt att projekt bedrivs resultatriktat. Ytterst är biståndets effektivitet en solidaritetsfråga. Därför behöver ett noggrant arbete ske löpande för att se över vilka delar av biståndet som fungerar bra, och vilka som behöver förbättras. En tydlig reformagenda för ett transparent, träffsäkert och effektivt bistånd behövs – detta är Kristdemokraternas bidrag till en sådan agenda.

En modern och effektiv biståndspolitik

Kristdemokraterna står upp för att Sverige ska ha ett generöst bistånd. Med ett stort åtagande på detta område följer också ett ansvar för gott förvaltarskap – att se till att biståndet är välfungerande, träffsäkert, effektivt och transparent. Svenskt bistånd är internationellt ansett och uppskattat. Sverige ses som en stark aktör vars bistånd ger effekt. Samverkan mellan humanitärt bistånd, utvecklingsbistånd och fredsforebyggande arbete, den så kallade trippel nexus-ansatsen, är en styrka i insatserna.⁵

Men det finns områden som behöver förbättras. Alltför många mål och strategier på olika nivåer, tillsammans med en stor bredd vad gäller teman, mottagarländer och engagemang i multilaterala samarbetsorganisationer skapar en splittrad agenda, och leder till att utvecklingsbiståndet inte får det genomslag som det skulle kunna ha.

Vi kristdemokrater värnar biståndet, därför ser vi med allvar på de fall då biståndsmedel går förlorade i ineffektiva projekt eller då korruptionsfall uppdagas. Att flera av Riksrevisionens rekommendationer väntar på att implementeras tyder på att den socialdemokratiska regeringen saknar reformtempo och -kapacitet. Det duger inte – nu behöver ambitionsnivån för det svenska biståndet höjas.

Tydliga mål för biståndet

Det övergripande målet med svenskt bistånd är att skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det är ett mål som Kristdemokraterna står bakom.

Under detta finns en rad målsättningar och strategier. Den socialdemokratiska regeringen har identifierat fem perspektiv som ska styra politiken: fattiga människors perspektiv på utveckling, rättighetsperspektivet, konfliktperspektivet, jämställdhetsperspektivet, och miljö- och klimatperspektivet. Dessa perspektiv ska återfinnas i de nio tematiska områden som regeringen identifierat i sitt policyramverk, och som i vissa fall överlappar med perspektiven. För en jämförelse mellan nuvarande regerings policyagenda och alliansregeringens, se tabell 1.

Enligt OECD-DAC och röster inom biståndsvärlden är målen för många.⁶ Mängden perspektiv och tematiska områden skapar en otydlig och förvirrande målhierarki. En remissinstans till regeringens policyramverk för biståndspolitik skriver: "...det blir ett sammelsurium med 40 möjliga kombinationer av perspektiv och temata för att uppnå utvecklingsmålen"⁷.

Dessutom återfinns särskilda resultatstrategier för biståndsverksamheten i respektive land och region, och för samarbetet med/genom multilaterala organisationer. Resultatstrategier finns också för tematiskt inriktad biståndsverksamhet.

Bredden av tematiska områden och strategier som Sveriges bistånd går till har lett till rekommendationer från OECD-DAC om att Sverige bör konsolidera sina prioriteringar så att vi bättre kan dra nytta av synergier mellan olika delar av biståndet. DAC menar också att Sverige får svårt att överblicka sin totala finansiering i ett givet land på grund av detta. Genom att rationalisera engagemanget skulle biståndet få bättre genomslag.⁸

⁵OECD. (2019). *OECD Development Co-operation Peer Reviews: Sweden 2019*. OECD Development Co-operation Peer Reviews, OECD Publishing, Paris.

⁶ Ibid

Larsson, KA., Fross, K. & Östlund, N (Programledare). (2022). 45. [Relevans – frågan om att göra "rätt"](#) [Poddsändning]. *Expertgruppen för biståndsanalys*.

⁷ Utrikesdepartementet dnr UD2016/09273/IU. (2016). [Policyramverk för det svenska utvecklingsarbetet. Remissvar Silc – Svenskt internationellt liberalt centrum](#).

⁸ OECD. (2019). *OECD Development Co-operation Peer Reviews: Sweden 2019*. OECD Development Co-operation Peer Reviews, OECD Publishing, Paris

Det finns många områden där bistånd behövs och där utvecklingen för att nå Agenda 2030-målen går för långsamt. Men Sverige kan och ska inte göra allt, utan behöver fokusera biståndet bättre för att effektivisera insatserna. Att prioritera vissa områden framför andra innebär inte att dessa andra områden inte är viktiga, utan ska tolkas som en strävan att göra biståndet träffsäkert och effektivt.

I nära dialog och avstämning med andra likasinnade givarländer bör den svenska ambitionen vara att komplettera snarare än duplicera andras insatser, och att fokusera biståndet där det svenska stödet ger störst mervärde. Detta innebär att mål och strategier behöver utformas mer flexibelt, så att det svenska biståndet snabbt kan anpassas till föränderliga omständigheter och uppkomna behov i världen – även mitt i en strategiperiod.

Tabell 1: Målhierarki i nu gällande policyramverk jämfört med biståndspolitiska plattformen från 2014

Nu gällande policyramverk (från 2016) ⁹	Biståndspolitisk plattform 2014 ¹⁰
<i>Övergripande mål</i>	<i>Övergripande mål</i>
Skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.	Skapa förutsättningar för förbättrade levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.
<i>Tematiska prioriteringar</i>	<i>Tematiska prioriteringar</i>
<ul style="list-style-type: none"> Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer Global jämställdhet Miljö - och klimatmässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser Fredliga och inkluderande samhällen Inkluderande ekonomisk utveckling Migration och utveckling Jämlik hälsa Utbildning och forskning Humanitärt bistånd 	<ul style="list-style-type: none"> Demokrati och mänskliga rättigheter Miljö och klimat Jämställdhet och kvinnors roll i utveckling <p>Bryts ner i 6 delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer Förbättrad grundläggande hälsa Värnad mänsklig säkerhet och frihet från våld Räddade liv och upprätthållen mänsklig värdighet
<i>Perspektiv</i>	<i>Perspektiv</i>
<ul style="list-style-type: none"> Fattiga människors perspektiv på utveckling Rättighetsperspektivet Jämställdhetsperspektiv Miljö- och klimatperspektiv Konfliktperspektiv 	<ul style="list-style-type: none"> Fattiga människors perspektiv på utveckling Rättighetsperspektivet
<i>Land/region/tematiska strategier</i>	<i>Land/region/tematiska strategier</i>

Kristdemokraternas förslag:

- Ta fram en ny policyagenda med färre, konsoliderade mål och perspektiv.

Policyagendan bör innebära en återgång till målhierarkin som rådde i den biståndspolitiska plattformen från 2014. Agendan bör därmed återgå till att de huvudsakliga tematiska prioriteringarna bryts ner i maximalt 6 delmål. Dessa delmål bör dock vara tydligt kopplade till de tematiska prioriteringarna i alla delar, till skillnad från plattformen från 2014. De genomgripande perspektiven bör begränsas till de tidigare gällande – fattiga människors perspektiv och rättighetsperspektivet, med särskilt fokus på barns rättigheter. Även funktionsnedsattas rättigheter måste värnas.

Kristdemokraternas främsta tematiska prioriteringar i en ny policyagenda är:

- fattigdomsbekämpning genom människors ökade ekonomiska egenmakt,

⁹ Regeringens skrivelse 2016/17:60. [Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd](#)

¹⁰ Regeringens skrivelse 2013/14:131. [Biståndspolitisk plattform](#).

- demokrati och mänskliga rättigheter inklusive religionsfrihet,
- insatser för att värna vår miljö- och nå de globala klimatmålen, samt
- flickors och kvinnors rätt till utbildning och självständiga livsval.

En närmare motivering till urvalet och beskrivning av hur Kristdemokraterna vill arbeta med dessa områden följer senare i rapporten. De tematiska prioriteringarna bör också vara styrande för de multilaterala åtaganden som Sverige gör.

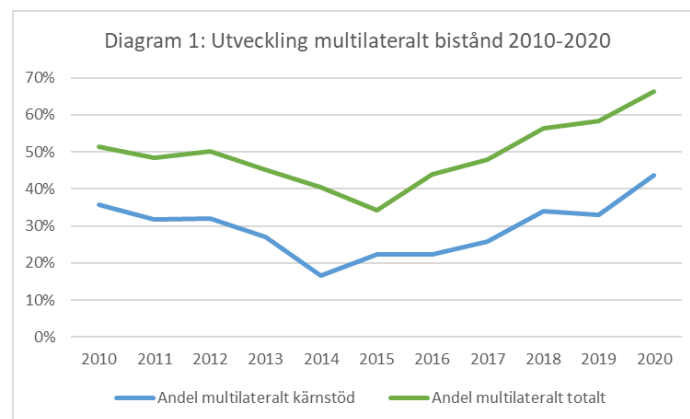
Ett transparent och effektivt bistånd

Ett effektivt bistånd innebär inte bara en tydlig målhierarki, utan också att valet av kanaler för biståndet maximerar måluppfyllelsen. Även antalet och valet av mottagarländer är viktigt för att biståndet ska uppnå sin potential. Sidan openaid.se som drivs av SIDA och som visar hur biståndsmedel används behöver fortsätta att utvecklas för att underlätta för medborgare att kunna följa hur biståndet konkret kommer till användning. Sverige bör också verka för att plattformen EU Aid Explorer utvecklas ytterligare så att informationen om unionens biståndsinsatser blir mer fullständig och tydlig.

Multilaterala samarbeten

Sveriges stöd till multilaterala organisationer består dels av så kallat kärnstöd, som inte är bundet till något särskilt program eller projekt utan kan användas där det för tillfället behövs som mest. Detta kärnstöd beslutas av regeringen och hanteras av Utrikesdepartementet. Den andra delen är så kallat multi-bi-stöd, som går till specifika länder och projekt, men via de multilaterala organen. Denna del beslutas om och hanteras helt av Sida.

Från 2010 har biståndet till multilaterala organisationer (kärnstöd och multi-bi) ökat som andel av det totala biståndet från drygt 50 procent till över 66 procent 2020, där kärnstödet står för den största ökningen. Kärnstödets andel av det totala biståndet har ökat från 35 procent 2010 till 44 procent 2020 (se diagram 1). Under samma tid har Sveriges bistånd till FN ökat från 35 till 47 olika FN-organ.¹¹

Källa: Open aid

Kärnstödet är uppskattat av de multilaterala organisationerna, eftersom det är flexibelt och snabbt går att styra om, exempelvis i fall av nya kriser. Därmed uppnås effektivitet, då biståndet kan användas maximalt där behoven är som störst, snarare än att vara bundet till ett särskilt program eller projekt. Sverige har främjat principen om att i huvudsak ge icke-öronmärkta basbidrag i syfte att stödja ett starkt, stabilt och oberoende multilateralt system.¹²

¹¹ [Open aid](http://openaid.se)

¹² Prop. 2012/13:1. [Utgiftsområde 7: Internationell bistånd](#).

Utrikesdepartementet UD2017/21055/FN. (2017). [Strategi för multilateral utvecklingspolitik](#).

Samtidigt innebär kärnstödet sämre överblick över vad biståndet går till. Riksrevisionen menar i en färsk granskning att stöd till multilaterala organisationer innebär utmaningar, då svenska staten måste bedöma hur organisationernas mål relaterar till svenska biståndsmål och dessutom till stor del måste förlita sig på organisationernas egna system för kontroll och uppföljning.¹³

Riksrevisionen identifierar flera brister i Sveriges hantering av stödet till multilaterala organisationer, i huvudsak när det gäller kärnstödet. De visar att UD inte gjort några dokumenterade riskanalyser i de underlag till beslut som rör kärnstödet, vilket innebär att regeringen kan ha förbisett avgörande risker.¹⁴

UD följer upp enskilda kärnstöd löpande, men Riksrevisionen kritiserar att UD inte dokumenterar denna uppföljning systematiskt eller på strategisk nivå. Därmed saknas en samlad översyn av organisationernas resultat och kärnstödets bidrag till att uppnå svenska biståndsmål.

För bedömning av vilka FN-organ som bör prioriteras i det svenska biståndet används den sk multistrategin, där relevans och effektivitet för Sveriges engagemang värderas. Multistrategin är idag styrande för UD, men vägledande för Sida.¹⁵

För att bättre kontrollera och följa upp kärnstödet krävs att Sverige har inflytande och insyn i FN-organen. Detta arbete försvåras när antalet organ som mottar stöd från Sverige ökar. En större genomgång av Sveriges FN-engagemang bör därför göras i syfte att begränsa och fokusera engagemanget.

Givet de tematiska prioriteringar som Kristdemokraterna gör bör exempelvis UNDP, Unicef, UNHCR, WFP, UNEP, UNFPA, Cerf och GAVI fortsatt inkluderas. För humanitär hjälp bör biståndet i större utsträckning än tidigare samlas hos de organ som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter. Även här är exempelvis UNHCR, WFP, Cerf och Unicef viktiga. Samtidigt bör Sverige agera inom FN-systemet för att, så snart det är praktiskt möjligt, föra över UNRWA:s verksamhet till andra FN-organ. Urvalet bör också utgå från de områden där Sverige har ett tydligt mervärde och förmåga att agera komplementärt i förhållande till andra givare.

Sverige bör också arbeta målmedvetet med att få svensk personal på plats i de multilaterala organisationerna. Enligt en färsk studie behöver svensk sekonderad personal även förberedas bättre på sin roll att bedriva svenskt påverkansarbete inom organisationerna.¹⁶

Sverige borde också ta lärdom av Danmark när det gäller att arbeta med att som stor givare skapa större medvetenhet och ägarskap hos svenska befolkningen gällande FN-engagemanget. Danmark huserar exempelvis stora humanitära lager och FN-kontor i Köpenhamn, och har byggt upp ”FN-byen” för kunskapsspridning om världsorganisationen. De arbetar också strategiskt med att involvera danskt näringsliv i FN-samarbetet.

Kristdemokraternas förslag:

- Ett strategiskt urval av antalet multilaterala organ som Sverige engagerar sig i bör göras.
- Det multilaterala kärnstödet ska minska istället för att öka som andel av den totala biståndsramen. Riktmärket bör vara att det inte ska utgöra mer än en tredjedel.
- Tydliggör hur Sveriges kärnstöd uppfyller de svenska biståndsmålen, utöver FN-organens egna mål.
- Multistrategin bör göras till ett styrande dokument även för Sida.

¹³Riksrevisionen. (2021). *Svenskt bistånd till multilaterala organisationer – regeringens och Sidas arbete*. (Rapport nr 28).

¹⁴Riksrevisionen. (2021). *Svenskt bistånd till multilaterala organisationer – regeringens och Sidas arbete*. (Rapport nr 28).

¹⁵Utrikesdepartementet UD2017/21055/FN. (2017). *Strategi för multilateral utvecklingspolitik*

¹⁶Sida (2020). *Evaluation of the Swedish Resource Base*. (Rapport nr 21).

- Intensifiera arbetet med att få mer svensk personal på plats i multilaterala organisationer. Ökad kunskapsspridning om FN till svenska befolkningen och svenskt näringsliv.

Förutsebar finansiering av biståndet

Enligt OECD-DAC:s regelverk får länder räkna in vissa kostnader för flyktingmottagande i sin officiella biståndsstatistik. Det gäller kostnader för tillfälligt uppehälle för flyktingar under deras första tolv månader i landet. I en granskning från 2017 visade Concord att inget annat land gjort större avräkningar från biståndet än Sverige 2012-2016.¹⁷ Under Covidpandemin har flyktingmottagandet varit lågt och därför har avräkningarna varit lägre, för 2020 avräknades exempelvis bara 1,4 miljarder för kostnader för flyktingmottagande.

De plötsligt ökade kostnaderna för mottagandet av ukrainska flyktingar som nu uppstått har dock gjort frågan aktuell igen, då den socialdemokratiska regeringen meddelat i vårandringsbudgeten att de kommer avräkna ”avsevärda delar” av de 9,8 miljarder kronor som detta beräknas kosta från biståndsbudgeten år 2022 – utöver tidigare meddelad avräkning.¹⁸ Det skulle innebära att närmare en fjärdedel av biståndet används i Sverige och att vårt eget land blir den största biståndsmottagaren.

Detta innebär limiter som kommer att påverka måluppfyllnaden i Sveriges biståndsstrategier på ett betydande sätt. Neddragningen kommer att få allvarliga konsekvenser för människor i världen som redan befinner sig i svår fattigdom. Det kan till exempel handla om barn som inte kommer att få gå i skolan, enligt Sida.¹⁹

Kriget i Ukraina leder dessutom till kraftigt höjda matpriser i många fattiga länder och FN:s livsmedelsprogram varnar för att 2022 kan bli hungerkatastrofens år. I februari tvingades organisationen dra in matbiståndet till 8 miljoner människor i Jemen på grund av brist på pengar.²⁰

Konsekvenserna av att i ett sådant läge – i en budget för innevarande år – plocka bort en stor del av biståndsbudgeten är därmed särskilt stora. Det riskerar att förvärra eller skapa nya konflikter, nya flyktingströmmar och större biståndsbehov i framtiden. Brist på mat var t ex en bidragande orsak till den arabiska våren med krig och konflikter som följd, inte minst i Egypten och Syrien.²¹

Frihandelsorganisationens WTO:s chef Ngozi Okonjo-Iweala varnar för att ökade matpriser kan leda till växande konflikter och instabilitet i världen och väddar till världen att motverka denna utveckling.²² UNHCR:s chef Grandi varnar för att effekterna om givarländerna använder bistånd på hemmaplan för att ta emot flyktingar "kommer att bidra till att andra kriser förvärras och blir svårare att hantera i framtiden".²³

Kristdemokraternas grundläggande hållning har länge varit att biståndet ska gå till utvecklingsländer och inte till verksamhet i Sverige och att vi bör sträva efter att uppnå biståndsnivån utan avräkningar. Dessutom har vi varit starkt kritiska till att S/MP-regeringen avräknat kostnader som DAC inte godkänt som bistånd.

DAC-reglerna tillåter vissa kostnader för flyktingmottagande att bokföras som bistånd, men även de internationella principerna för utvecklingseffektivitet bör beaktas i detta sammanhang. Dessa slår fast hur utvecklingssamarbete ska genomföras för att leda till bra resultat. Där förordas ett

¹⁷ Landin, S. (2017). [Är det bistånd? En granskning av Sveriges avräkningar från biståndet](#). CONCORD Sverige.

¹⁸ Prop. 2021/22:99. [Vårändringsbudget för 2022](#).

¹⁹ Isaksson, D. (2022). [Minskat bistånd – så drabbas regioner och programområden](#). Global Bar Magazine. /

²⁰ UN News (22 Dec 2021) [Yemen alert: 8 million face reduced rations amid funding shortages](#)

²¹ Lundstedt., M & Sjölund, H. (2022). [Kriget i Ukraina ökar hungern](#). We Effect.

²² Elliot, L. (2022). [War in Ukraine could lead to food riots in poor countries, warns WTO boss](#). The Guardian.

²³ Alexander, J. & Rozzelle, J. (2022). Is Ukraine's aid bonanza coming at the expense of other crises? [The New Humanitarian](#).

resultatorienterat, inkluderande, transparent och förutsägbart bistånd som utgår från mottagarländernas behov, mänskliga rättigheter, jämställdhet och hållbar utveckling. Att omfördela stora delar av biståndet till Sverige är enligt dessa principer kortsiktigt och ineffektivt.

Det går att finansiera flyktingmottagandet på annat sätt. I Finland planerar man att redovisa flyktingkostnader för ukrainska flyktingar som del av biståndet, men utan att det påverkar ordinarie biståndsbudget. Vissa länder räknar sedan tidigare inte alls flyktingkostnader som bistånd, exempelvis Österrike och Luxemburg.

När olika stora avräkningar görs för olika år skapar det en bristande förutsägbarhet kring biståndets finansiering. Denna ryckighet illustreras i diagram 2 och 3 nedan.

Diagram 2: Flyktingavräkningar från biståndet (mnkr och procent av biståndet)

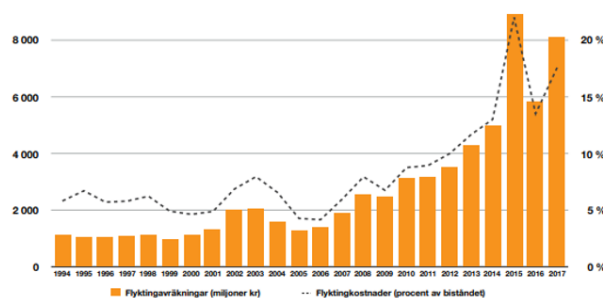
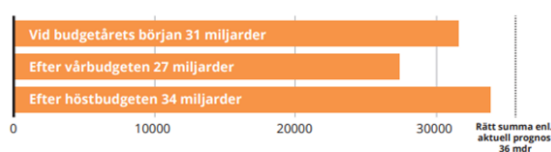

Diagram 3: Budgeten för den svenska biståndsverksamheten 2016

Källa: Concord

När neddragningar görs för innevarande år leder det dessutom till att vissa biståndsaktörer och områden får bära en oproportionerligt stor del av neddragningen, beroende på när på året deras utbetalningar sker. De som har utbetalningar senare på året riskerar att få en större del av sina medel indragna. Som exempel innebär regeringens aviserade avräkningar för 2022 att civilsamhällesaktörer möter en neddragning på 38 procent, att jämföra med att biståndet till de multilaterala organisationerna (ej humanitärt) dras ner med 14 procent. Biståndet som går till demokrati och mänskliga rättigheter dras ner med 43 procent.²⁴ Detta medför stora svårigheter att uppnå biståndsmålen.

Kristdemokraternas förslag:

- Avräkningar på biståndet ska generellt undvikas, av principiella och effektivitetsskäl.
- I särskilda situationer, som vid ett mycket stort flyktingmottagande samtidigt som statsfinanserna är pressade, bör ett tak för avräkningarna för flyktingkostnader sättas till högst 10 procent av den totala biståndsramen. Detta skapar bättre förutsebarhet, förutsättningar för ansvarsfull planering och långsiktighet i biståndets finansiering än idag.
- Det humanitära biståndet bör inte beröras av avräkningar.
- Avräkningar bör inte göras i ändringsbudget. Om avräkningar inte kan undvikas, bör de aviseras i god tid och inte genomföras för innevarande år. På så sätt undviks den skadliga ryckigheten, och avräkningarna kan huvudsakligen göras från uppräkningsdelen av biståndet snarare än från redan utlovade medel.

Ökad styrning av biståndet

Den politiska styrningen av biståndet sker framför allt via policyagendan, regleringsbrev och landstrategier. Sida har instruktionsrätt till utlandsmyndigheter i ärenden som rör utvecklingssamarbetet. I de länder som Sverige har ett bilateralt utvecklingssamarbete med är utlandsmyndigheten skyldig att "på begäran av Sida vidta de åtgärder som följer av avtal mellan Sverige och verksamhetslandet eller som i övrigt faller inom Sidas behörighetsområde".²⁵

²⁴ Omvärlden, 20 april 2022 [Så tvingas Sida spara då biståndet ska räknas av](#)

²⁵ Expertgruppen för biståndsanalys. (2016). [Vem beslutar om svenska biståndsmedel?](#) (Rapport nr 6).

Enligt en rapport från Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) binds biståndet i ökad utsträckning upp i fleråriga avtal.²⁶ Möjligheten att kunna teckna fleråriga avtal är i vissa fall en förutsättning för att kunna bedriva effektiv biståndsverksamhet. Genom bemyndiganden till Sida kan sådana avtal tecknas, trots att statsbudgeten beslutas om för endast ett år i taget. Långsiktighet är viktigt för flera typer av biståndsprojekt, men EBA påpekar att det också finns risker med den typen av styrning. Bland annat begränsas regeringens möjlighet att styra om biståndet på kort sikt.²⁷

En utökad politisk styrning av biståndet bör därför utredas. Exempel på delar i en sådan utredning kan vara huruvida Sidas instruktionsrätt i biståndsfrågor ska ersättas med att regeringen skriver särskilda regleringsbrev för utlandsmyndigheter för att åstadkomma bättre samordning mot biståndet. Utredningen bör också undersöka om biståndsstaben hos UD bör utökas och om biståndsråden på svenska ambassader bör ingå i diplomatkåren.

Kristdemokraternas förslag:

- En utredning bör tillsättas för att ta fram förslag på hur den politiska styrningen av biståndet kan förbättras.

2007 genomfördes en landfokusering för svenskt bistånd. Syftet var att göra biståndet effektivare och att det bättre skulle bidra till att nå utvecklingsmålen. Fokuseringen gjordes utifrån omfattning av fattigdom och behov och hur effektiva biståndsinsatser förväntades vara. Andra parametrar var huruvida demokrati och mänskliga rättigheter respekterades (eller det fanns möjligheter att påverka detta) samt i vad mån svenskt bistånd bedömdes ha ett mervärde i förhållande till andra givarländer.²⁸

Resultatet innebar att det bilaterala utvecklingssamarbetet fokuserades till drygt 30 regelrätta samarbetsländer. Därtill förstärktes arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter i ett antal länder. Humanitärt bistånd berördes inte av reformen. Det visade sig dock svårt att upprätthålla en fokusering, och nya mottagarländer lades snart till.²⁹

Kristdemokraternas förslag:

- En ny landfokusering bör genomföras, utifrån de parametrar som användes 2007.
- För utvalda samarbetsländer bör nya landstrategier tas fram och pågående landsstrategier justeras i enlighet med ny policyagenda, utan att långsiktighet i viktiga biståndsinsatser äventyras.

Metoder för utbetalning och uppföljning

Idag använder sig Sida av så kallad resultatbaserad finansiering i vissa samarbeten med privata sektorn. Finansieringsmetoden innebär att betalning sker först när överenskomna resultat är uppnådda. I de få fall då bistånd går som budgetstöd direkt till mottagarländerns regeringar för specifika projekt kring exempelvis skolgång för fler barn, används liknande prestationsbaserade stöd.

Denna typ av finansiering minskar risken för att biståndet ska gå till projekt som inte ger de resultat som var intentionen. Samtidigt är det långt ifrån alla biståndsprojekt där denna typ av finansiering lämpar sig. Exempelvis går inte alla resultat att mäta direkt. I många fall har samarbetsparten heller inte något eget kapital att använda för projektet innan Sidas utbetalning sker. I sådana fall skulle dock del av utbetalningen kunna ske inför att ett projekt inleds, och resterande del när resultat uppnåtts. En utökad användning av denna utbetalningsmetod bör därför utredas.

²⁶ Daltung, S. & Pettersson, J. (2016). [Tre risker med den finansiella styrningen av biståndet](#). *Föreningen för utvecklingsfrågor (Debattsida)* **Fel! Ogiltig hyperlänkreferens.Fel! Ogiltig hyperlänkreferens.**

Expertgruppen för biståndsanalys. (2016). [Vem beslutar om svenska biståndsmedel?](#) (Rapport nr 6).

²⁷ ibid

²⁸ Regeringskansliet. (2007). [Ett mer fokuserat bistånd](#).

²⁹ Holmqvist, G. & Hårsmar, M. (2010). [Landsfokusering: Den stora biståndsreformen?](#) *Biståndsdebatten.se*

Sida ger idag ett schablonbidrag till administrationskostnader, dvs kostnader som inte är direkt relaterade till program- och projektaktiviteterna men som indirekt stödjer dessa. Vissa organisationer väljer att ställa samma krav i nästa led, på den part som genomför insatsen i fält, även om Sida i dagsläget inte kräver detta. Införandet av en sådan schablonmässig gräns för administrativa kostnader hos implementerande part i fält skulle kunna bidra till ökad kontroll över kostnadseffektiviteten och en ökad legitimitet för biståndet i Sverige. Eftersom redovisningsregler skiljer sig åt mellan länder skulle detta förutsätta att Sida tog fram tydliga riktlinjer kring vad som ska definieras som administrationskostnader.

Kristdemokraternas förslag:

- Utred utökad användning av prestationsbaserade stöd inom biståndet.
- Utred möjligheten att implementera en schablonregel för administrationskostnader i flera led.

Motverka korruption inom biståndet

Precis som med alla svenska offentliga medel behöver det råda en skarp nolltolerans mot korruption som involverar svenska biståndsmedel. Sverige bör också verka för att EU ska intensifiera sina insatser mot korruption och sätta större press på mottagarländer som får bistånd. Korruption är ett av de största hindren mot utveckling i världen. Fattiga människor drabbas värst när biståndet inte når fram och de berövas den samhällsservice och de möjligheter de har rätt till. Hela samhällens ekonomi förstörs och statsapparaten legitimitet minskar.

Det finns en korrelation mellan fattigdom och förekomsten av korruption, vilket gör att risken för bortfall av biståndsmedel kommer vara större när de mest behövande prioriteras.³⁰ Medvetenheten om detta innebär ett stort ansvar för Sveriges biståndsmyndigheter och dess samarbetspartners att arbeta strukturerat och engagerat för att upptäcka, rapportera och åtgärda korruptionsfall.

I media har en felaktig uppgift cirkulerat de senaste åren om att 30 procent av världens totala bistånd försvinner i korruption. Uppgiften kommer från ett tal som FN:s före generalsekreterare Ban Ki-moon höll 2012, och som FN senare korrigerat eftersom siffran byggde på en feltolkning av data från Världsbanken.³¹

Omfattningen av korruptionen är dock svårbedömd. Hos Sida har antalet inrapporterade fall stadigt ökat de senaste åren, sannolikt som ett resultat av en ökad ambitionsnivå inom antikorrupsionsarbetet. Inrapporteringsstatistiken kan därmed inte fastställa hur den verkliga förekomsten av korruption har utvecklats. Sverige får dock gott betyg av OECD-DAC i dess utvärdering av svenskt bistånd, för arbetet med att förebygga, upptäcka och åtgärda korruption.³²

En ny resultatagenda

Varje politikområde måste kunna redovisa resultat för hur skattemedlen används, annars urholkas legitimiteten. Sverige har därmed en skyldighet att göra sitt yttersta för att säkerställa att varje biståndskrona används så effektivt som möjligt i syfte att bekämpa fattigdom och förtyck.

Att mäta och redovisa utbetalda medel eller insatser i förhållande till deras utfall eller resultat är också ett av tre huvudsakliga sätt att uppskatta förekomsten av korruption.³³

Under alliansregeringen implementerades därför en resultatagenda för biståndet. Resultat omfattade både mer direkta prestationer och långsiktiga effekter. Prestationer definierades som ”de direkta tjänster eller produkter som de svenska insatserna finansierar” och effekter som ”de korta och långa

³⁰ Hede Skagerlind, H. (2021). *Korruption i biståndet – en litteraturöversikt*. EBA.

³¹ ibid

³² Sida (2019). *Hur mycket korruption finns i biståndet?*

³³ Hede Skagerlind, H. (2021). *Korruption i biståndet – en litteraturöversikt*. EBA.

förändringar som äger rum till följd av en specifik insats och dess prestationer”.³⁴ Som del i detta arbete lades även stor vikt vid anti-korruptionsarbetet och att skapa öppenhet och transparens kring biståndet.

Även om resultat måste vara styrande får inte tilliten gå förlorad. Risken med att bara styra mot resultat är att finansiering styrs enbart mot det som är lätt att mäta. Ofta är dock biståndets potential mer komplex, och den verkliga effekten som ska uppnås går inte alltid att mäta. Därför behöver en resultatagenda kombineras med en fortsatt tillitsreform inom biståndet. När styrningen av offentlig verksamhet baseras på tillit kan det också leda till förbättrade resultat.³⁵

En färsk EBA-rapport visar dock att stora avstånd, ojämlika maktrelationer och komplexitet i verksamheten gör det särskilt svårt att bygga tillit inom utvecklingssamarbete. Dessutom kan även tillitsbaserad styrning leda till likriktning, eftersom tillit främst sätts till organisationer som uppfyller vissa normer, oavsett vilka resultat som uppnåts.³⁶

Lösningen behöver vara att kombinera en tydlig resultatagenda med ett tillitsbaserat förhållningssätt. I detta arbete är civilsamhällesorganisationerna centrala, då de kan agera professionellt relationella. Det innebär att de har stor kunskap kring de regler och krav som behöver uppfyllas för att hantera biståndsmedel, samtidigt som de har goda lokala kontakter och tillitsfulla relationer. Denna lokala förankring skapar förutsättningar för god insyn och möjlighet till uppföljning, samt till snabbare upptäckt vid misstänkt korruption. Även EBA har visat på att stöd till civilsamhället är en central del i anti-korruptionsarbetet.³⁷

Kristdemokraternas förslag

- Ta fram en uppdaterad resultatagenda som kombineras med en fortsatt tillitsreform och ett starkt anti-korruptionsarbete.
- Öka kanaliseringen av biståndet via civilsamhällesaktörer.

Stärkt riksrevision och skattesystem

Korruption är den starkast bidragande orsaken till fattigdom och bristande utveckling av demokratiska rättigheter runt om i världen.³⁸ Korruption genomsyrar många samhällen och ger orättvisa fördelar för personer på bekostnad av andras möjlighet att få del av medborgerliga rättigheter. Detta underminerar medborgarnas tilltro till samhällets institutioner och deras förmåga att upprätthålla lika villkor för alla.

Genom bistånd till uppbyggnad av oberoende revisionsmyndigheter i biståndsländer kan maktmissbruk upptäckas och lagföras. Det är en grundsten för att vända utvecklingen i länder med krympande demokratiskt utrymme. Likaså har stöd till uppbyggnaden av effektivt fungerande statlig administration och tillämpning av rättsstatens principer direkt påverkan på de flesta standardmått för mänskligt välbefinnande som barnadödlighet, förväntad livslängd och barnfattigdom.

Tidigare generalsekreteraren för FN, Kofi Annan, noterade att “god förvaltning är den kanske enskilt viktigaste faktorn för att utrota fattigdom och främja utveckling”. Även Agenda 2030 tar upp vikten av god förvaltning för att bygga effektiva, ansvarsfulla, transparenta och inkluderande institutioner. En fungerande och oberoende revisionsmyndighet är en viktig del i att följa efterlevnaden av rättsstatens principer och motverka korruption.

³⁴ Prop. 2012/13:1. [Utgiftsområde 7: Internationell bistånd.](#)

³⁵ Alexius, S. & Vähämäki, J. (2020). [In proper organization we trust – trust in interorganizational aid relations.](#) (Rapport nr 5). EBA

³⁶ ibid

³⁷ FORUMCIV. (2022). [Biståndskvarten om korruption och bistånd med Expertgruppen för Biståndsanalys.](#)

³⁸ Rothstein, B & Tannenbergh, M. (2015). [Making development work: The quality of government approach.](#) EBA.

Ett sätt att stärka kvaliteten i samhällsstyrningen och öka kapaciteten i den offentliga förvaltningen är att stärka biståndet till de bärande institutionerna. Det handlar bland annat om att bidra till ett fungerande och legitimt skattesystem, samt en professionell nationell revisionsverksamhet vars resultat görs allmänt tillgängliga.³⁹ Görs detta på ett framgångsrikt sätt över tid, kan landets egen finansiering av nödvändiga välfärdssatsningar öka, med ett minskat biståndsberoende som följd.

Det bistånd som kanaliseras via Riksrevisionen har legat mellan 40-50 miljoner kronor per år under de senaste femton åren, vilket utgör en allt mindre andel av det totala biståndet.

Kristdemokraternas förslag

- Utöka biståndet som kanaliseras via Riksrevisionen för stödja och utveckla revisionsmyndigheter i mottagarländer.
- Utöka biståndet som går till Sidas och Skatteverkets arbete med att stärka förtroendet för skattemyndigheterna och skattesystem i mottagarländer.

Direktkanalisering av bistånd

Tillgång till mobiltelefoner och internet har en central roll i att skapa social och ekonomisk inkludering och bekämpa fattigdom, inte minst när det gäller humanitära insatser. Utbyggnaden av digitala tjänster har gjort det möjligt att nå människor som inte har traditionella bankkonton med utbetalningar. Inte minst i Afrika söder om Sahara har utbygganden gått fort – 2019 fanns 469 miljoner registrerade digitala konton, varav 181 miljoner var aktiva.⁴⁰ Dessa kanaler har blivit ännu viktigare under pandemin, då människor varit isolerade i högre grad. Trots att många har tillgång till både elektricitet och mobiltäckning så finns fortsatt behov av att öka tillgängligheten och kunskapen om digitala tjänster, särskilt till marginaliserade grupper.

Sverige bidrar bland annat till Världsbankens digitala fond (DDP), som hjälper länder att göra internet tillgängligt för befolkningen, med sammanlagt 60 miljoner kronor 2021-24. Under 2020 har Sida betalat ut 218 miljoner kronor i kontantstöd till befolkningen i Sudan, som drabbats hårt av Coronapandemins effekter. Pengarna går direkt till mottagarnas mobil och omfattar 80 procent av befolkningen.⁴¹ Den här typen av stöd bidrar till att lyfta människor ur fattigdom och sker utan mellanhänder, vilket minimerar risken för bortfall på grund av korruption. Samtidigt bidrar det till att upprätthålla självkänsla och värdighet hos mottagaren, i jämförelse med exempelvis direkt utdelning av mat till nödlidande. Dessutom bidrar det till att stötta lokala marknader.

Det finns också exempel på när mobildata och AI använts för att analysera och identifiera områden med extrem fattigdom, eftersom myndigheter ofta saknar information om vem som är fattig. Denna information har sedan använts för att kontakta de mest behövande för att uppmärksamma dem på möjligheter att söka stöd.⁴² Förutom att bidra till minskad korruption, kan dessa digitala lösningar alltså även öka träffsäkerheten för utbetalningar.

En viktig uppgift i utvecklingssamarbetet är också att påverka och stötta stater i att implementera sociala trygghetssystem för exempelvis pensioner och barnbidrag, vilket innebär effektiv fattigdomsbekämpning. Med utbyggd infrastruktur för digitala direktbetalningar kan även dessa utbetalningar göras mer träffsäkra. I kombination med satsningar på att göra utbetalningarna tekniskt möjliga, bör biståndet också hjälpa människor i att få kännedom om vilka trygghetssystem de har rätt till och att söka dessa.

Kristdemokraternas förslag

- Utöka direktutbetalningar som kanal för att nå de mest behövande med stöd utan mellanhänder.

³⁹ ibid

⁴⁰ GSMA. (2019). *State of the Industry Report on Mobile Money*.

⁴¹ Sida (2020). *Sida stödjer utsatt befolkning i Sudan med pengar i mobilen*.

⁴² Elks, S. (2020). *Charity uses mobile phone data to identify aid recipients in Togo*. Reuters.

- Stöd civilsamhällesorganisationer som arbetar med att göra sociala trygghetssystem mer kända och tillgängliga.

Ett innovativt bistånd

I OECD-DAC:s senaste peer review av svenskt bistånd framkom att Sverige kan göra mer för att utöka partnerskap med privata sektorn, och för att stärka innovationsprocesser. Sverige rekommenderas även att ytterligare rikta Swedfunds investeringar så att de bidrar till att uppnå Sveriges strategiska prioriteringar för utvecklingspolitiken.

För att bekämpa fattigdom och lösa globala utmaningar behöver det offentliga, den privata sektorn och civilsamhället arbeta tillsammans. Att använda sig av partnerskap för att uppnå utvecklingsmål är också en del av Agenda 2030 (mål 17). Det är också en viktig del i Addis Ababa Action Agenda från 2015 där finansieringen av Globala målen bestämdes.

Stärkt innovation och alternativ finansiering

Sida arbetar med flera typer av så kallad alternativ finansiering i syfte att frigöra mer resurser vid sidan om biståndet genom att engagera samarbetsländer, banker, företag, entreprenörer och investerare. Resurserna kan vara både pengar och kunskap.

Ett av dessa sätt är via garantiinstrumentet som funnits sedan 2009. Genom att erbjuda en garanti till finansiella aktörer i utvecklingsländer, som riktar sin utlåning till specifika grupper eller ändamål – såsom mikrolån till uppstart av små egenföretag – kan dessa dela risken med Sida och så låna ut mer. På så sätt kan stora resurser frigöras för en relativt liten insats av biståndsmedel. När lånen betalas tillbaka kan de användas till nya projekt.

Efterfrågan på garantiinstrumentet är stor och det har gott rykte. Verksamheten har vuxit från att omfatta 5 till cirka 18 miljarder sen 2009 och på tre års sikt planeras utlåningen skalas upp till cirka 25 miljarder kronor.⁴³ Riksrevisionen har i en granskning från 2020 konstaterat att instrumentet fungerar väl, men att det finns vissa brister i uppföljningen.⁴⁴

Det finns dock ingen särskild tillväxtstrategi för instrumentet, utan dess användande bygger till stor del på att det avropas för specifika projekt av andra avdelningar hos Sida. OECD-DAC har tidigare haft synpunkter på att Sverige inte har någon egen strategi för att engagera privat kapital och har därför rekommenderat Sverige att mer aktivt söka möjligheter att samarbeta med privat sektor i linje med Addis Ababa Action Agenda.⁴⁵

Kristdemokraternas förslag:

- Ta fram en särskild strategi för hur alternativ finansiering och samarbete med privat sektor, såsom garantiinstrumentet, kan växa.
- Stärk det interna stödet hos Sida för att utforma garantier och att förbättra planeringen av uppföljningen av garantier, i enlighet med Riksrevisionens rekommendation.

Långsiktig finansiering av Swedfund

Swedfund är ett statligt bolag som bidrar till minskad fattigdom genom hållbara investeringar i världens fattigaste länder. Bolagets uppdrag är att finansiera och utveckla hållbara företag. En utvecklad privatsektor med jobb med anständiga arbetsvillkor leder till stabila samhällen och minskad fattigdom.

⁴³ [Sidas årsredovisning för 2021](#) och samtal med Sida

⁴⁴ Riksrevisionen. (2020). Sidas garantiverksamhet – statens arbete med garantier inom svenskt bistånd. (Rapport nr 21). 1

⁴⁵ OECD. (2019). [OECD Development Co-operation Peer Reviews: Sweden 2019](#). OECD Development Co-operation Peer Reviews, OECD Publishing, Paris,

I slutet av 2021 hade Swedfund 61 investeringar i företag, finansiella institutioner och fonder där mer än 60 procent av portföljen är inriktad mot Afrika söder om Sahara.⁴⁶ Bolaget bidrar till innovation inom biståndet, genom venture capital-lösningar tidigt i nya projekt. På så sätt tillgängliggörs kapital för lokala entreprenörer som har digitala lösningar baserade på lokala behov.

Under 2021 bidrog Swedfund direkt till att skapa 250 000 jobb, och indirekt till att skapa 1,5 miljon jobb. Effekten för kvinnor och familjer är stor, när ekonomin tillåter att barnen kan gå i skolan. Samtidigt är de med och skapar goda arbetsvillkor. Utvecklingseffekterna av jobbskapande och ökade skatteintäkter är därför många.

Swedfunds kompletterar det ordinarie svenska biståndet väl och relevansen för investeringarna är stor. Bolaget har också tagit till sig av OECD-DAC:s rekommendationer och arbetar med att ännu tydligare visa hur investeringarna bidrar till att uppfylla de svenska biståndsmålen. Dock möter bolaget en förhöjd riskbild med högre inflation, minskade utlandsinvesteringar generellt samt andra ökade makro och kontextuella risker. Ökade priser inom mat- och energisektorn påverkar, samtidigt som behovet av verksamheten är större.

Bolaget har dessutom fått mindre kapitaltillskott av staten än de äskat, 1,2 miljarder för 2022, trots att de har en skalbar plattform. Jämfört med sina motsvarigheter i andra länder får Swedfund minst i förhållande till den totala biståndsramen (2%), medan de finska och danska utvecklingsfinansiärerna är ungefär dubbelt så stora. Den kortsiktiga finansieringen via ettåriga budgetbeslut för statsbudgeten skapar problem med bristande långsiktighet och innebär att vissa investeringar uteblir.

I Norge har man löst den kortsiktiga finansieringen med att lansera en särskild innovativ plattform för klimatinvesteringar där regeringen lovat 10 miljarder kronor av biståndet under en femårsperiod för att bidra till en snabbare klimatomställning. Den norska utvecklingsfinansiären Norfund står för 5 miljarder kronor, medan regeringen skjuter till ytterligare fem miljarder kronor över en femårsperiod för klimatinvesteringar, utöver ordinarie årliga kapitaltillskott för investeringar i fattigdomsminskning.

Kristdemokraternas förslag

- Utöka kapitaltillskottet till Swedfund, enligt den kapacitet de har.
- Ta fram en långsiktig lösning för klimatinvesteringar liknande den som finns i Norge.

⁴⁶ Swedfund. (2021). [Investing for humanity – Integrated report 2021](#).

Kristdemokraternas tematiska prioriteringar

Bekämpa fattigdom och stärk barns möjligheter

2020 var första året under en 22-årsperiod där antalet människor som levde i extrem fattigdom ökade, enligt statistik från Världsbanken.⁴⁷ Fler än 700 miljoner människor lever enligt FN i extrem fattigdom, vilket är en ökning med omkring 100 miljoner människor sedan pandemin startade.^{48,49} De hårdast drabbade är barnen.⁵⁰

Coronapandemin har allvarligt försvårat ansträngningarna för att nå de globala målen. Pandemin förvärrar existerande problem med hunger, fattigdom, bristfällig skolgång, sexuellt våld, människohandel, barnarbete och tvångsäktenskap. Då denna utveckling även kan ses i medelinkomstländer riskerar pandemins sekundära effekter även att få konsekvenser för världsekonomin.

Fattigdomsbekämpningen måste prioriteras i svenskt bistånd. Målet ska vara att varje år lyfta fler personer och samhällen ur fattigdom utan att befästa ett beroende av stöd från omvärlden.

Frihet från hunger

Antalet människor som inte har säker tillgång till mat och de som lever i ständig hunger har ökat kraftigt under pandemin. Bara under 2020 ökade antalet människor som inte har tillräckligt med mat för dagen med 320 miljoner, enligt FN.⁵¹ Enligt en uppmärksam rapport från organisationen Oxfam från 2021 överstiger antalet människor som dött av hunger till följd av pandemin antalet som dött i Covid-19 efter att ha smittats av viruset.⁵²

Redan före pandemin hade framstegen för att minska och utrota fattigdom och hunger stannat av. Världsbanken och FN gör därför bedömningen att de två första globala målen om att utrota fattigdomen och hungern till 2030 inte längre kan nås.^{53,54}

Ukraina är en av världens största exportörer av spannmål. Rätten och tillgången till mat världen över hotas nu ytterligare som ett resultat av Rysslands invasion. Mer måste göras för att bekämpa hungerproblematiken. Som ett led i att bekämpa fattigdom och hunger vill Kristdemokraterna att en större andel av biståndet avsätts till FN:s livsmedelsprogram, som 2020 tilldelades Nobels fredspris.

Kristdemokraternas förslag:

- Utökat stöd till FN:s livsmedelsprogram inom ramen för det multilaterala biståndet.

Barnrättsperspektivet

Biståndspolitikerna måste genomsyras av ett starkt barnrättsperspektiv. Barn är ofta de som är allra mest utsatta och drabbas värst av fattigdom, krig, klimatförändringar och katastrofer. Det är också genom att investera i den yngre generationen, till exempel genom satsningar på skola och hälsa, som biståndet kan hjälpa till att lägga grunden till en mer långsiktig positiv förändring i välfärdsnivån i fattiga länder. Av dessa skäl bör särskild tyngd och uppmärksamhet ges till barn, deras erfarenheter och deras livssituation när svenskt bistånd planeras, genomförs och utvärderas. Barn omfattas av alla mänskliga

⁴⁷ Världsbanken. (2020). [Poverty and Shared Prosperity 2020: Reversals of Fortune](#).

⁴⁸ Ibid. (2021). [Updated estimates of the impact of COVID-19 on global poverty: Turning the corner on the pandemic in 2021?](#)

⁴⁹ Ibid. (2021). [2021 Year in Review in 11 Charts: The Inequality Pandemic](#).

⁵⁰ Rädda barnen. (2020). [Protect a Generation: The impact of COVID-19 on children's lives](#). /

⁵¹ FAO. (2021). [The State of Food Security and Nutrition in the World 2021](#). /

⁵² Oxfam. (2021). [The hunger virus multiplies: deadly recipe of conflict, Covid-19 and climate accelerate world hunger](#).

⁵³ Världsbanken. (2020). [COVID-19 to Add as Many as 150 Million Extreme Poor by 2021](#).

⁵⁴ FN. (2021). [The Sustainable Development Goals Report 2021](#).

rättigheter men har också egna specifika rättigheter. I åtgärder som rör barn ska utvecklingssamarbetet alltid ha sin utgångspunkt i Barnkonventionen och de fyra grundläggande barnrättsprinciperna om barnets bästa, förbud mot diskriminering, barns rätt att få komma till tals och barns rätt till liv och utveckling.

Barnrättsperspektivet måste vara tvärgående och genomsyra alla svenska biståndsinsatser som rör till exempel klimat, hälsa, jämställdhet, fred och konfliktförebyggande, samt demokratifrämjande arbete. Sverige har en viktig roll att fylla internationellt med en stark tradition av att stå upp för barns rättigheter. Men viktiga frågor som rör barn, inklusive utbildning, förbyggande av våld mot barn och arbetet med barn i konflikt, har nedprioriterats under de senaste åren i förhållande till tidigare och jämfört med andra frågor. Den trenden behöver brytas. Barns roll som försvarare av mänskliga rättigheter behöver uppmärksammas och uppmuntras som en del av arbetet med demokratifrämjande insatser och i försvaret av mänskliga fri- och rättigheter generellt. Att barnrättsperspektivet glöms bort i regeringens prioriteringar är något Kristdemokraterna vill ändra på.

Kristdemokraternas förslag:

- Barnrättsperspektivet måste vara tvärgående och genomsyra alla biståndets tematiska prioriteringar.

Ekonomisk utveckling för samhällen och familjer

För att motverka fattigdomen i världen på ett effektivt sätt krävs en sammanhållen linje över flera politikområden som möjliggör ekonomiska reformer i fattiga länder. Frihandel är det bästa redskapet för att över tid främja ekonomisk utveckling och välbefinnande. Därför måste handelshindren bli färre. Handelspolitiken ska ta hänsyn till vad som bäst förser världens människor med kvalitativa och billiga varor utan att orsaka ekologisk eller social skada. EU:s gemensamma jordbrukspolitik måste också reformeras i grunden. Kristdemokraterna vill se fler frihandelsavtal och en restriktiv tillämpning av tullar som idag stänger ute utomeuropeiska lantbrukares produkter från den europeiska marknaden och minskar deras möjligheter till rättvis konkurrens.

Tillgången till nya marknader, import, export och investeringar begränsas om den nationella lagstiftningen i fattiga länder är bristfällig, myndigheterna svaga, infrastruktur saknas och korruptionen frodas. Biståndet spelar en viktig roll i att bygga upp samhällen även efter att handelsavtal ingåtts, och stor vikt bör läggas på insatser som motverkar ekonomisk korruption i de mottagande samhällena.

Korruption är i många länder ett allvarligt utvecklingshinder. Biståndet behöver riktas för att bygga en rättsstat med en ansvarstagande offentlig förvaltning, och riktad stöd till organisationer i det lokala civilsamhället som verkar för att avslöja och motverka korruption. Här har svenska myndigheter som Valmyndigheten, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Polisen och Kriminalvården stor kompetens. Bistånd till uppbyggnad av oberoende revisionsmyndigheter och statlig administration, inte minst fungerande skattesystem, är också det mycket angeläget för såväl demokratisk som ekonomisk utveckling.

Skatteflykt är också ett stort utvecklingshinder. Fler globala avtal bör komma till stånd för att hindra att företag etablerar sig och exempelvis tar del av naturtillgångar, men sedan undviker att betala skatt där. Utvecklingsländer förlorar uppskattningsvis 200 miljarder dollar årligen på grund av skatteflykt – en summa som är större än världens samlade bistånd. Vi bör göra allt vi kan för att förhindra skatteflykt och det är särskilt viktigt när det drabbar fattiga människor. Exempelvis Demokratiska republiken Kongo anses vara ett land som skulle kunna vara mycket rikt om bara medborgarna fick del av de rikedomar som förs ut ur landet.

EU tog därför fram ett förslag om så kallad land-för-land-rapportering för multinationella företag, för att de öppet ska redovisa sina vinster och hur mycket skatt de betalar i de länder de är verksamma i. Tyvärr blockerade nyligen Sveriges regering tillsammans med Cypern, Luxemburg och Malta det förslaget i konkurrensrådet.

Enligt EU kommissionen och det dåvarande finska ordförandeskapet är det här en redovisningsfråga och inte en skattefråga. Det handlar alltså inte om att ta ut skatter utan om att redovisa dem. Och sådan rapportering finns redan för banksektorn.

Gamla lån från industrialiserade länder till utvecklingsländer bör i högre utsträckning avskrivas eftersom dessa hämmar utveckling och minskar investeringsviljan. Skuldavskrivning kan dock inte ske utan motprestation i form av mänskliga rättigheter, demokratisering och marknadsekonomiska reformer.

En stärkt privat äganderätt är ett viktigt led i fattigdomsbekämpningen. Stöd till det lokala näringslivet bör i större omfattning kanaliseras genom exempelvis mikrokreditprojekt.

Ett bevisat kostnadseffektivt sätt att hjälpa människor ur extrem fattigdom och förhindra att barn föds in i fattigdomscykeln är kontantstöd. En direkt överföring till mobilen av en så liten summa som 5 USD i månaden har visat sig kunnat lyfta familjer ur extrem fattigdom, ge betydande ökad köpkraft och ökat näringsintag.⁵⁵ Kristdemokraterna vill uppmuntra till fler initiativ på området.

Kristdemokraternas förslag:

- Stärkt fokus på att motverka korruption som utvecklingshinder.
- Ökat utvecklingssamarbete genom svenska expertmyndigheter.
- Skuldavskrivning av lån, men krav på motprestation.
- Utökad användning av mikrokrediter, kontantstöd och digitaliseringsstöd.

Stöd till människor på flykt

Kristdemokraterna vill avsätta en betydande del av den svenska biståndsbudgeten för humanitära hjälpinsatser. FN:s flyktingorgan UNHCR är den centrala aktören för att hjälpa människor på flykt och så bör det även förbli. Dock har en stor organisation inte alltid utrymme för flexibilitet. Kristdemokraterna anser därför att det är dags att bygga upp en egen struktur för Sverige att kanalisera hjälpinsatser direkt till flyktingar i utsatta områden, som Danmark och Norge redan gjort.

Att Världsbanken sedan 2016 kunnat initiera ett fondbaserat stöd för att bistå med ekonomisk utveckling och jobbskapande i medelinkomstländer som har tagit emot många flyktingar, såsom Libanon och Jordanien, är mycket positivt. Sverige måste ha en flexibel inställning till att stödja länder som ekonomiskt sett är medelinkomstländer men som tar ett mycket stort ansvar för flyktingmottagande.

Kristdemokraterna menar att det multilaterala stöd som Sverige ger till en rad olika FN-organ bör fokuseras. Vad gäller det humanitära biståndet bör det i högre grad samlas hos de organ som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter, såsom UNHCR, WFP, Cerf och Unicef.

Sverige och EU behöver samla sig för att ta ett gemensamt ansvar för unionens yttre gränser, gemensamt ansvar för den humanitära situationen i unionens närområde och gemensamt ansvar för asylsökande. I den diplomatiska process som behöver äga rum med transit- och ursprungsländer bör stora delar av den svenska och europeiska utrikes- och biståndspolitikerna kunna användas som verktyg.

Kristdemokraternas förslag:

- Fortsatt trippel nexus-ansats i biståndet, det vill säga samverkan mellan humanitärt bistånd, utvecklingsbistånd och fredsöbyggande insatser.

⁵⁵ The Transfer Project. (2022). [Explore evidence on cash transfers, discover tools, analyze data and see the results.](#)

- Sverige bör bygga upp en egen struktur för att kanalisera hjälpinsatser till flyktingar och främja ekonomisk utveckling i de största mottagarländerna.
- Prioritera FN-organ som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter.
- En mer ambitiös återvändandepolitik med fler och bättre avtal med transit- och ursprungsländer, där biståndspolitikerna också är en integrerad komponent.

Tillgång till vaccin, sanitet och hygien

Vaccinationsprogram är en mycket effektiv biståndsform, då en relativt billig förebyggande punktinsats kan rädda många liv. Det är av stor vikt att patenträttigheter från läkemedelsindustrin görs tillgängliga för låginkomstländer, i syfte att öka distributionen av mediciner och vaccin.

Kristdemokraterna anser att stödet till vaccinalliansen Gavi och till Globala fonden bör höjas.

Bromsmediciner till barn som föds av hiv-smittade mödrar får aldrig saknas – inte heller för barn som föds i flyktingläger. Sverige bör verka för att fler länder ska bidra med resurser till hiv/aidsarbetet globalt så att FN-målet för 2030 uppnås.

Tuberkulos är ett av de största globala hälsohoten och den infektionssjukdom som skördar flest människoliv, trots att de flesta av de 10 miljoner som smittas skulle kunna botas med befintlig behandling.⁵⁶

Fortfarande saknar 2,3 miljarder människor tillgång till rent vatten i vår värld, enligt siffror från Unicef 2021.⁵⁷ Det har förödande konsekvenser för människors hälsa, och barn drabbas särskilt hårt. Kristdemokraterna vill verka för fler investeringar i infrastruktur för vatten, sanitet och hygien för att minska spridningen av sjukdomar som kolera, samt antibiotikaresistenta bakterier.

Kristdemokraternas förslag:

- Öka distributionen av vaccin genom höjda anslag och tillgängliggörande av patenträttigheter.
- Fler investeringar i infrastruktur för vatten, sanitet och hygien.

⁵⁶ WHO. (2021). [Tuberculosis](#).

⁵⁷ Unicef. (2021). [WASH and COVID-19](#).

Stöd demokrati och mänskliga rättigheter

Sverige ska vara en kompromisslös röst för fred, frihet och mänskliga rättigheter i världen. Mänskliga rättigheter är både ett mål och ett medel inom biståndet. Genom ökad delaktighet i samhället, starkare civila samhällen och större spridning av makt och resurser främjas förutsättningarna för en positiv ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling liksom för en mer jämlik fördelning av resurserna.

Att stärka demokratin och öka respekten för mänskliga fri- och rättigheter ska vara centrala mål för det svenska biståndet. Sverige ska stödja demokratikämpar och verka för stärkt yttrandefrihet och tankefrihet i länder där den begränsas. Demokrati och frihet är den bästa garanten för fred och säkerhet. Endast med varaktig och stabil demokrati som grund kan social och ekonomisk utveckling få hållbart fäste i samhällen.

Frihet och demokrati som överordnad princip

Sverige driver sedan 2014 en feministisk utrikespolitik. I korthet innebär den att all utrikespolitik ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Främjande av kvinnors rättigheter är en grundläggande princip som Kristdemokraterna stöder. Demokrati är den fundamentala förutsättningen för en inkluderande utveckling där alla, oavsett ålder, kön, etnicitet, religion eller annan identitet kan åtnjuta sina fri- och rättigheter. Demokrati och mänskliga rättigheter bör därför uppvärderas och göras till den nya överordnade principen för svensk utrikespolitik, vilket bör ha stor förankring bland riksdagens partier och bestå över tid.

Kristdemokraternas förslag:

- Arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter antas som den nya överordnade principen för svensk utrikespolitik, inklusive biståndspolitik.

Biståndspolitik som utrikespolitiskt verktyg

Det bör ställas tydligare krav på aktörer som mottar svenskt bistånd. Det är angeläget att Sverige villkorar och fryser medel till statliga aktörer där den demokratiska utvecklingen går åt fel håll, samt till organisationer som inte på ett trovärdigt sätt står upp för demokratiska värderingar. På samma sätt behöver vi även kunna ställa om insatserna för att ge stöd till aktörer som visar på goda resultat och demokratiska framsteg.

Mot bakgrund av den negativa demokratiska utvecklingen i många länder bör Sverige utarbeta strategier för att sätta press på mottagarländer att leva upp till ratificerade konventioner och andra internationella åtaganden. I tider då miljontals människor flyr från korrupta och diktatoriska regimer bör vi ställa dessa till svars för hur de behandlar den egna befolkningen.

Kristdemokraternas förslag:

- Villkora och frys bistånd till odemokratiska aktörer.
- Bygg upp en förmåga att snabbt ställa om biståndsinsatser till aktörer som visar på demokratiska framsteg.

Stöd till demokratikämpar – frihetsfond och Magnitskij-sanktioner

Kristdemokraterna driver sedan tidigare att Sverige inom ramen för en särskild biståndsstrategi ska införa en frihetsfond för att ge ett flexibelt och snabbt stöd till demokratikämpar och människorättsförsvarare, så att de kan verka, leva mer värdigt och få kontakt med omvärlden. Detta skulle vara ett värdefullt komplement till det stöd som Sverige ger till civilsamhällesorganisationer och partianknutna organisationer som bistår oppositionella grupper och människorättsaktivister i repressiva stater. Medel ur frihetsfonden ska kunna betalas ut till enskilda, sammanslutningar av personer och familjer.

En svensk frihetsfond kan med fördel kombineras med Magnitskij-sanktioner, i form av frysta inresetillstånd och banktillgångar, som riktas mot förövarna.

Kristdemokraternas förslag:

- Inrätta en frihetsfond till stöd för demokratikämpar och människorättsförsvare.

Stärk religionsfriheten

Trots att religionsfriheten är bärande för övriga fri- och rättigheter är den starkt inskränkt i stora delar av världen; det beräknas att 80 procent av världens befolkning idag lever med någon form av inskränkning i sin religionsfrihet.⁵⁸ Idag är kristna den numerärt sett mest utsatta gruppen för religiös förföljelse. Fruktansvärda och systematiska övergrepp sker också mot andra religiösa grupper, inte sällan i statlig regi, som i till exempel Kina och Iran. Sverige behöver bli en mycket tydligare internationell röst för religionsfrihet och aldrig backa från att protestera mot förföljelse och övergrepp i sina kontakter med repressiva regimer.

Forskning visar också ett positivt samband mellan respekt för religionsfrihet och ekonomisk tillväxt.⁵⁹ Religionsfrihet skapar tankefrihet vilket skapar en god miljö för innovation. Och omvänt: i en miljö präglad av rädsla för att uttrycka sin tro, begränsas tanken och färre goda idéer får prövas.

De landstrategier som styr svenskt bistånd måste alltid innehålla en analys av situationen för religions- och övertygelsefriheten och dra slutsatser om hur biståndet ska riktas för att dessa ska värnas. Vidare bör alla diplomater och handläggare på Sida ha genomgått utbildning och få löpande fortbildning i frågor som rör religionsfrihet och förståelse för religionens bärande roll i de lokala samhällena, s.k. religiös litteracitet.

Kristdemokraternas förslag:

- Utveckla en tematisk strategi för religions- och övertygelsefrihet och lägg ansvaret för denna på Sidas enhet för Demokrati och Mänskliga Rättigheter.
- Alla landstrategier ska innehålla en analys av situationen för religions- och övertygelsefriheten och i varje relevant strategi ska det finnas mål om att stärka dessa friheter.
- Alla diplomater och handläggare på Sida ska genomgå löpande fortbildning under karriären syftande till religiös litteracitet.

Skydd för yttrande- och mediefriheten

Covid-19-pandemin har av repressiva regimer utnyttjats som en förevändning för ökad övervakning av invånarna. Desinformation har också ökat under pandemins framfart, och ytterligare sedan den ryska invasionen av Ukraina. 2021 var elfte året i rad då friheten och säkerheten på internet gick tillbaka.⁶⁰ Fria och oberoende medier och journalister har ett oerhört viktigt uppdrag för att värna demokratin, men verkar idag på många håll under mycket svåra omständigheter, inte sällan med fara för sitt liv. Sverige bör fortsätta utveckla stödet till dem som fortsätter kämpa för att dokumentera och sprida sanningen i miljöer där mediernas frihet är inskränkt.

Stöd till oberoende medier måste alltid vägas mot att deras oberoende i praktiken minskar när de tar emot ekonomiskt stöd från väst. Här behöver mottagarens perspektiv alltid vara vägledande och Sverige bör vara berett att stödja på de sätt som efterfrågas.

Kristdemokraternas förslag:

- En aktiv politik och ekonomiskt stöd till journalister och oberoende medier i repressiva miljöer.
- En mer aktiv diplomati för att få hem svenska samvetsfångar och strypt utvecklingsstöd till regimer som håller dem.

⁵⁸ Svenska missionsrådet. (2020). *Ny rapport visar: religionsfrihet förbises i arbete för demokrati*. 5

⁵⁹ Grim, B. (2014). Is Religious Freedom Good for Business?: A Conceptual and Empirical Analysis. *Interdisciplinary journal of research on religion*, 10, 119.

⁶⁰ Freedom House. (2021). *Freedom on the Net 2021: The Global Drive to Control Big Tech*.

Stöd till civilsamhället

Biståndet bör i högre grad omfördelas till civilsamhället. Vår utgångspunkt är att biståndet behöver riktas till en bred palett av aktörer, stora som små, för att kunna göra mest nytta.

Dessvärre har civilsamhällets andel av det svenska biståndet minskat i förhållande till andra sektorer under de senaste åren.⁶¹ Istället har medel i högre grad gått till civilsamhället utanför det så kallade CSO-anslaget, exempelvis multi-bi-stöd till stora internationella organisationer som Röda Korset och Rädda Barnen.

Detta bör inte ske på bekostnad av mindre aktörer i civilsamhället. Som exempel har Sida under 2021 börjat fasa ut sina humanitära partnerskap med flera trosbaserade organisationer. Effekterna av denna förändring behöver utvärderas och nödvändiga åtgärder vidtas. Utvecklingen av CSO-anslaget bör också minst följa den för övrigt bistånd.

Humanitära insatser som leds av lokalt verksamma organisationer har visat sig vara de mest effektiva.⁶² En närmare uppföljning kan ske än vad som hade varit fallet med större internationella organisationer, med en högre grad av personligt engagemang, vilket även främjar långsiktighet. Lokalt verksamma organisationer medverkar också i högre utsträckning till att stärka kvinnors rättigheter än andra insatser.

Kristdemokraterna vill öka den tematiska och geografiska fokuseringen av biståndet och minska andelen kärnstöd till multilaterala organisationer. Civilsamhällets organisationer bör istället få en större roll i kanaliseringen av bistånd. För att göra detta behöver civilsamhällets organisationer också få stöd att växa och utveckla fler kanaler, genom ett metodiskt arbete för att stärka upp nya strukturer i det bilaterala biståndet.

Civilsamhällets organisationer har ofta ett gott samarbete med de multilaterala organen, särskilt i utdragna kriser och sköra stater. FN och civilsamhällesorganisationerna är ofta de som är kvar när andra givare lämnar. Därför behöver större fokus läggas på att underlätta samarbeten mellan dessa.

Kristdemokraternas förslag:

- Öka civilsamhällets andel av biståndsbudgeten.
- Inled ett metodiskt arbete för att stärka upp nya strukturer i det bilaterala biståndet där civilsamhällesorganisationerna stärks.

⁶¹ Elmquist, Kristin; policyadvior vid PMU Interlife. (2021). *Sidas statistik om stödet till civilsamhället*. Delgiven Gudrun Brunegård via e-post 2021-10-14.

⁶² Open Data Institute. (2021). *Survivor- and community-led crisis response: practical experience and learning*.

Ett klimatbistånd som gör skillnad

Ett av de största hoten mot vår planet och mänskligheten är klimatförändringarna. Många av världens länder enades om Parisavtalet i december 2015, vilket förpliktigar. Enligt en rapport från Världsbanken från 2021 riskerar antalet klimatflyktingar nå 216 miljoner människor till 2050 om den nuvarande takten fortsätter.⁶³

Behovet av klimatbistånd blir allt mer akut, då klimatkrisen drabbar fattiga och utsatta människor värst. Forskare spår att värmeböljor, vattenbrist och havsnivåhöjningar kommer tvinga allt fler på flykt, både inom och mellan länder, vilket också leder till mer fattigdom, hunger och ohälsa.

Stöd till småskaligt jordbruk och trädplantering

Även livsmedelsförsörjningen hotas av klimatförändringar och förstärker problem med hunger. Rätten och tillgången till mat hotas nu ytterligare som ett resultat av Rysslands invasion av Ukraina. Att verka för ökad lokal livsmedelsförsörjning och matsäkerhet är därför också centralt för att minska risk för politiska upplopp och konflikter.

Som ett led i att bekämpa fattigdom och hunger vill Kristdemokraterna att en större andel av biståndet avsätts till att stärka kooperativ och småskaligt jordbruk i låginkomstländer. Utöver tryggad livsmedelsförsörjning bidrar detta även till arbetstillfällen och inkomster för småskaliga producenter.

När människor på lokal nivå får möjlighet att påverka sin egen tillvaro stärks samhällsbygget. Det kan ge positiva effekter på klimatet globalt. Enskilt ägande och lokalt engagemang, gärna i form av jordbrukskooperativ med och för kvinnor, bör därför uppmuntras, inte minst därför att kvinnors inkomster i första hand går till att förbättra barnens kost, möjliggöra deras skolgång och förbättra bostaden så att den bättre klarar tropiska regn och oväder.

Sveriges stöd till jordbruk bör ha ett tydligt fokus på omställning mot ett hållbart, uthålligt sådant, exempelvis agroforestry (trädjordbruk). Utöver trädplantningens positiva effekter för jordbruket, bidrar det till att skydda samhällen från klimatförändringarnas förödande effekter.

Hundratals miljoner människor i Asien är beroende av vatten från glaciärerna i Himalaya och Pamir. Det är ett allvarligt hot mot både människoliv och politisk stabilitet och säkerhet när klimatförändringarna gör att nederbörden minskar och glaciärerna smälter år för år. I bergsområdena ökar snö- och jordskreden, som krossar både hus och odlingar, men också för bort stora mängder odlingsbar mark och betesmark på sluttningarna och begraver uppodlad mark i dalgångarna.⁶⁴ Trädplantering i stor skala är en nödvändig åtgärd för att stabilisera jorden och medför även mer normal nederbörd till området. Återplantering är också en viktig åtgärd i kustområden där mangroveträsk huggits ned, och som därmed blir mer utsatta för översvämningar och erosion vid kraftiga oväder.

Kristdemokraternas förslag:

- Mer stöd till kooperativt och småskaligt jordbruk i låginkomstländer, med fokus på omställning mot ett uthålligt, hållbart jordbruk.
- Sverige bör också stödja samarbetsländer i att ta fram strategier för ökad matsäkerhet.
- Mer stöd till trädplantering som skydd mot klimatförändringarnas effekter på samhällen.

Hållbara investeringar

Behovet av åtgärder för miljö- och klimatanpassning är stort. Det gäller även behovet av investeringar i förnybar energi för att bidra till en hållbar omställning. Dessa samband ställs på sin spets i länder till exempel i Kirgizistan, som till stor del är beroende av inhemskt kol för sin elförsörjning. Planen att

⁶³ Världsbanken. (2021). [Climate Change Could Force 216 Million People to Migrate Within Their Own Countries by 2050](#).

⁶⁴ London School of Economics and Political Science. (2019). [Millions of farmers depend on meltwater from Himalaya glaciers](#).

övergå till fossilfri vattenkraft riskerar att raseras redan innan den byggts ut, på grund av att glaciärerna som försörjer kraftverken med vatten smälter till följd av klimatförändringarna, med rekordlåga vattennivåer som resultat.

Vatten är i många områden en bristvara, vilket kommer att förvärras av klimatförändringarna. Modern teknologi kan användas för att modernisera och effektivisera jordbruket och förbättra resursanvändningen. Genom droppbevattning istället för öppna bevattningskanaler, där stor del av vattnet dunstar bort, kan vatten och andra resurser sparas. Andra metoder finns för att återanvända vatten.

Det är viktigt att vi möjliggör för fler internationella klimatinvesteringar inom ramen för Sveriges politik för global utveckling (PGU). Swedfunds investeringar är en viktig katalysator för att främja hållbarhet och bidra till att nå klimatmålen också via biståndet. Bolaget har investerat fossilfritt sen 2014, och arbetar strukturerat inom energi och klimatsektorn, t ex med projekt inom energieffektivisering, vattenförsörjning och CO₂-reducering med hjälp av ny teknik. 90 procent av bolagets portfölj uppfyller Parisavtalets krav, och de är internationellt erkända som en ledande aktör inom hållbara investeringar.

Bolaget investerar till stor del i hållbara lösningar kring förnybar el och vattenförsörjning. Exempelvis erbjuder de mikrofinansiering med digitala avbetalningar till hushåll som köper solceller – men även den tekniska lösningen för att kunna sälja ett överskott av el.

Kristdemokraternas förslag:

- Utöka kapitaltillskottet till Swedfund, enligt den kapacitet de har.
- Ta fram en långsiktig lösning för klimatinvesteringar liknande den som finns i Norge.

Stöd till klimatanpassning

Både jordbruk och samhällen måste anpassas till ett förändrat klimat. Det är genomgående befolkningen i låginkomstländer som drabbas hårdast av klimatförändringarnas konsekvenser, i form av orkaner, översvämningar och torkkatastrofer, trots att de står för en försvinnande liten del av de globala koldioxidutsläppen. Kvinnor och barn i de fattigaste länderna är de som drabbas hårdast av klimatförändringarna, eftersom kvinnor är de som främst ansvarar för mat-, vatten-, och energiförsörjning. Människor på landsbygden, som är beroende av sitt lantbruk och lokala naturresurser för sin överlevnad, är ofta mer sårbara för torka, översvämningar och andra väderrelaterade naturkatastrofer.

För att långsiktigt klara den globala livsmedelsförsörjningen behövs kraftfulla åtgärder för att stoppa öknarna från att fortsätta breda ut sig, de bördigaste jordarna från att spolras bort av skyfall och flodvågor, atmosfären från att förorenas och arters mångfald från att utarmas genom monokulturer. Små medel i förebyggande syfte sparar mångdubbla summor i katastrofinsatser. Kristdemokraterna vill ur detta perspektiv öka stödet till klimatanpassning och katastrofförebyggande åtgärder.

I flera fattiga länder är utarmning av de lokala naturresurserna, skövling av urgamla regnskogar och värdefulla kolsänkor, ett sätt att tjäna snabba pengar. Mindre nogräknade utländska bolag kan driva på denna negativa spiral, med benäget tillstånd av korrupta lokala politiker, till irreparabel skada för både den lokala närmiljön och det globala klimatet. Sverige bör verka genom EU för att kraftigt reducera importen av produkter som bidrar till avskogningen, och samtidigt hjälpa de producerande länderna med expertis och stöd för att ställa om till en klimatomåttlig hållbar produktion.

FN:s gröna klimatfond stöder utvecklingsländer att genomföra insatser för klimatanpassning och minskade utsläpp av växthusgaser. Större transparens och noggrann uppföljning är dock nödvändig för att förebygga korrupcion av medel som förmedlas den vägen. En större andel av Sveriges klimatbistånd bör också förmedlas som multi-bi-bistånd via UNDP och genom civilsamhällesorganisationer.

Kristdemokraternas förslag:

- Ökat stöd till klimatanpassning och katastrofförebyggande åtgärder.
- Fortsatt klimatbistånd genom de mest effektiva multilaterala organisationerna.
- Sverige bör verka för kraftigt begränsad europeisk import av varor som bidrar till avskogning i fattiga länder, och genom biståndet bidra med expertis för omställning till klimatmässigt hållbar produktion.

Flickors och kvinnors rätt till utbildning och självständiga livsval

Pandemin och fattigdomen som följt i dess spår har inneburit ett stort bakslag för flickors rättigheter. Antalet flickor som ryckts från skolgång och giftas bort, kidnappats och sålts som sexslavar har ökat kraftigt. Nu beräknas ytterligare tio miljoner flickor giftas bort under detta årtionde, utöver de 100 miljoner barnäktenskap som Unicef tidigare uppskattat siffran till.^{65,66}

Utbildning och jämställdhet

Kristdemokraterna värnar om de mänskliga rättigheterna, som omfattar såväl religionsfrihet, åsiktsfrihet, rätten till sin kropp, rätten att organisera sig och rätten att inte bli diskriminerad på grund av kön, etnicitet eller funktionshinder. Barnkonventionen slår fast att barn har rätt till grundläggande utbildning. Utbildning är en grund för både den enskilda personens och samhällets utveckling, med positiv påverkan på exempelvis jämställdhet, hälsa, sanitet och vattenfrågor. Utbildning är också en förutsättning för att bygga upp demokratier och förebygga kriser.

Med utbildning ökar förmågan att göra kloka, informerade val för sin egen och andras framtid. Utbildning är ett viktigt hjälpmedel i kampen mot barnarbete, barnäktenskap och kvinnlig könsstympning.

Kristdemokraternas förslag:

- Mer bistånd bör riktas till att stärka utbildningsinsatser, exempelvis genom revision och evidensbaserad av läroplaner, läromedel, metodik och lärarutbildningar.
- Sveriges stöd via Global Partnership for Education ska fortsätta och utökas.

Kvinnors företagande

Kvinnor ska ha möjlighet till egenförsörjning, bland annat genom att kunna driva företag. Lagar som stärker kvinnors rätt att äga, arva och få tillgång till land är en grund för kvinnors ekonomiska utveckling. När väl en sådan lagstiftning finns på plats behövs rättssäkra institutioner som säkerställer att lagarna efterlevs. Därför är det viktigt att jämställdhetsarbetet stärks inom svenskt institutionsbyggande och myndighetssamverkande bistånd.

Sverige bör också verka för att jämställdhetsarbetet får en mer framskjuten roll i EU:s utvecklingsarbete. Under 2021 spikades EU:s biståndsbudget för de kommande sju åren (2021-2027), vilket omfattar cirka 80 miljarder euro. EU:s internationella utvecklingssamarbete går genom det nya utvecklingsinstrumentet Global Europe. Vid sidan av denna summa avsattes ca 12 miljarder euro till humanitärt bistånd och 14 miljarder euro i stöd till länder som gör anspråk på att bli medlemmar i EU.

Kristdemokraternas förslag:

- Stärk kvinnors företagande genom exempelvis mikrokrediter och stöd till småskaligt jordbruk.
- Stärk rättssäkra institutioner.
- Sverige bör i förhandlingarna om EU:s långtidsbudget verka för att biståndet till civilsamhället, mänskliga rättigheter, jämställdhet och SRHR får ökad prioritet.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Kvinnans rätt att själv bestämma över sin kropp är i många länder begränsad. I länder med bristande jämställdhet råder ofta hög barna- och mödradödlighet. Insatser för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), det vill säga varje människas rättighet att själv få bestämma över sin egen sexualitet och om man vill skaffa barn, behöver fortsätta. Ju mer jämställt ett samhälle är, desto mindre risk för konflikt.

För förbättrad mödr hälsa krävs långsiktigt arbete. Fler utbildade barnmorskor på plats i dessa länder avhjälper en del av problemen. Men för verklig förändring för kvinnors och flickors situation krävs i

⁶⁵ Unicef. (2021). [10 million additional girls at risk of child marriage due to COVID-19](#).

⁶⁶ Ibid. (2021). [COVID-19: A threat to progress against child marriage](#).

många fall förändrade strukturer och värderingar. Många svåra skador och dödsfall i samband med förlossning sker för att modern varit alltför ung för att kroppen skulle klara av en graviditet och förlossning. Sedvänjan med barnäktenskap måste aktivt motverkas på ett kulturellt och värderingsmässigt plan för att mödradödligheten ska minska. Det handlar om att upprätthålla flickors rätt till liv och hälsa. Sverige behöver intensifiera insatserna med SRHR i det humanitära biståndet och inom det långsiktiga utvecklingssamarbetet för att motverka tvångs- och barnäktenskap.

Kvinnlig könsstympning (FGM) är ett mycket allvarligt övergrepp som fortfarande förekommer i en handfull länder. Lokalt ägda civilsamhälleskampanjer är det som har visat sig fungera bäst för att få ett slut på denna livsfarliga sedvänja.

FN:s befolkningsfond, UNFPA, tillhandahåller livsnödvändig mödravård och insatser för att motverka sexuellt våld, barnäktenskap och alltför tidiga graviditeter bland flickor i utvecklingsländer. Sverige är sedan länge en betydande givare och det är viktigt att det svenska stödet till UNFPA fortsätter.

Kristdemokraternas förslag:

- Att arbetet med SRHR intensifieras inom såväl det humanitära biståndet som det långsiktiga utvecklingssamarbetet.
- Lagstiftning och sedvänja som tillåter tvångsäktenskap och barnäktenskap måste aktivt motverkas.
- Stöd till lokala civilsamhällesinsatser för att motarbeta sedvänjan kvinnlig könsstympning.
- Svenskt stöd till UNFPA behöver fortsatt prioriteras.

Referenslista

- Alexander, J. & Rozzelle, J. (2022). Is Ukraine's aid bonanza coming at the expense of other crises? [*The New Humanitarian*](#).
- Alexius, S. & Vähämäki, J. (2020). [*In proper organization we trust – trust in interorganizational aid relations*](#). (Rapport nr 5). EBA
- CONCORD Sweden. (2020). [*Barometer 2020 – Civilsamhällets granskning av Sveriges politik för globala utveckling*](#).
- Daltung, S. & Pettersson, J. (2016). [*Tre risker med den finansiella styrningen av biståndet*](#). Föreningen för utvecklingsfrågor (Debattsida)
- Elks., S. (2020). [*Charity uses mobile phone data to identify aid recipients in Togo*](#). Reuters.
- Elliot, L. (2022). [*War in Ukraine could lead to food riots in poor countries, warns WTO boss*](#). *The Guardian*.
- Elmqvist, K. policyadvisor vid PMU Interlife. (2021). *Sidas statistik om stödet till civilsamhället*. Delgiven Gudrun Brunegård via e-post 2021-10-14.
- Expertgruppen för biståndsanalys. (2016). [*Vem beslutar om svenska biståndsmedel?*](#) (Rapport nr 6).
- FAO. (2021). [*The State of Food Security and Nutrition in the World 2021*](#). /
- Freedom House. (2021). [*Freedom on the Net 2021: The Global Drive to Control Big Tech*](#).
- FN. (2021). [*The Sustainable Development Goals Report 2021*](#).
- FORUMCIV. (2022). [*Biståndskvarten om korruption och bistånd med Expertgruppen för Biståndsanalys*](#).
- Grim, B. (2014). Is Religious Freedom Good for Business?: A Conceptual and Empirical Analysis. *Interdisciplinary journal of research on religion*, 10, 119.
- GSMA. (2019). [*State of the Industry Report on Mobile Money*](#).
- Hede Skagerlind, H. (2021). [*Korruption i biståndet – en litteraturöversikt*](#). EBA.
- Holmqvist, G. & Hårsmar, M. (2010). [*Landsfokusering: Den stora biståndsreformen?*](#) *Biståndsdebatten.se*
- Isaksson, D. (2022). [*Minskat bistånd – så drabbas regioner och programområden*](#). *Global Bar Magazine*.
- Kristdemokraterna. (2015). [*Principprogram*](#).
- Larsson, KA., Fross, K. & Östlund, N (Programledare). (2022). 45. [*Relevans – frågan om att göra "rätt"*](#) [Poddsändning]. *Expertgruppen för biståndsanalys*.
- Landin, S. (2017). [*Är det bistånd? En granskning av Sveriges avräkningar från biståndet*](#). CONCORD Sverige.
- London School of Economics and Political Science. (2019). [*Millions of farmers depend on meltwater from Himalaya glaciers*](#).
- Lundstedt., M & Sjölund, H. (2022). [*Kriget i Ukraina ökar hungern*](#). We Effect.

OECD. (2019). [*OECD Development Co-operation Peer Reviews: Sweden 2019*](#). OECD Development Co-operation Peer Reviews, OECD Publishing, Paris.

Olofsgård, A. (2021). Utvecklingsbistånd – vad säger forskningen om dess potential? [*Ekonomisk debatt nr 4 2021*](#).

Omvärlden, 20 april 2022 [*Så tvingas Sida spara då biståndet ska räknas av*](#)

[*Open aid*](#)

Open Data Institute. (2021). [*Survivor- and community-led crisis response: practical experience and learning*](#).

Oxfam. (2021). [*The hunger virus multiplies: deadly recipe of conflict, Covid-19 and climate accelerate world hunger*](#).

Prop. 2012/13:1. [*Utgiftsområde 7: Internationell bistånd*](#).

Prop. 2021/22:99. [*Vårändringsbudget för 2022*](#).

Regeringens skrivelse 2016/17:60. [*Policyramverk för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd*](#)

Regeringens skrivelse 2013/14:131. [*Biståndspolitisk plattform*](#).

Regeringskansliet. (2007). [*Ett mer fokuserat bistånd*](#).

Riksrevisionen. (2020). [*Sidas garantiverksamhet – statens arbete med garantier inom svenskt bistånd*](#). (Rapport nr 21).

Riksrevisionen. (2021). [*Svenskt bistånd till multilaterala organisationer – regeringens och Sidas arbete*](#). (Rapport nr 28).

Rothstein, B & Tannenbergs, M. (2015). [*Making development work: The quality of government approach*](#). EBA.

Rädda barnen. (2020). [*Protect a Generation: The impact of COVID-19 on children's lives*](#).

Svenska missionsrådet. (2020). [*Ny rapport visar: religionsfrihet förbises i arbete för demokrati*](#).

Sida (2020). [*Evaluation of the Swedish Resource Base*](#). (Rapport nr 21).

Sida (2019). [*Hur mycket corruption finns i biståndet?*](#)

Sida. (2022). [*Opinion om biståndet*](#).

Sida (2020). [*Sida stödjer utsatt befolkning i Sudan med pengar i mobilen*](#).

Sida (2021) [*Sidas årsredovisning för 2021*](#)

Swedfund. (2021). [*Investing for humanity – Integrated report 2021*](#).

The Transfer Project. (2022). [*Explore evidence on cash transfers, discover tools, analyze data and see the results*](#).

UN News (22 Dec 2021) [*Yemen alert: 8 million face reduced rations amid funding shortages*](#)

Unicef. (2021). [*10 million additional girls at risk of child marriage due to COVID-19*](#).

Unicef. (2021). [*COVID-19: A threat to progress against child marriage*](#).

Unicef. (2021). [*WASH and COVID-19*](#).

- Utrikesdepartementet UD2017/21055/FN. (2017). [Strategi för multilateral utvecklingspolitik.](#)
- Utrikesdepartementet dnr UD2016/09273/IU. (2016). [Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet. Remissvar Silc – Svenskt internationellt liberalt centrum.](#)
- Världsbanken. (2021). [Climate Change Could Force 216 Million People to Migrate Within Their Own Countries by 2050.](#)
- Världsbanken. (2020). [COVID-19 to Add as Many as 150 Million Extreme Poor by 2021.](#)
- Världsbanken. (2021). [2021 Year in Review in 11 Charts: The Inequality Pandemic.](#)
- Världsbanken. (2020). [Poverty and Shared Prosperity 2020: Reversals of Fortune.](#)
- Världsbanken. (2021). [Updated estimates of the impact of COVID-19 on global poverty: Turning the corner on the pandemic in 2021?.](#)
- WHO. (2021). [Tuberculosis.](#)

